

DIDRICHSENIN TAIDEMUSEON PERUSKORJAUS 2013 – 2014

Hankesuunnitelma

Didrichsenin taidemuseon peruskorjaus 2013 – 2014

Hankesuunnitelma

Sisällys:

1. Viljo Revell ja Villa Didrichsen – kodista museoksi

2. Museotyö ja taidekokoelma

3. Sijainti vaikutusalueella – Kuusisaari ympäristöineen

4. Peruskorjaus 2013–2014

4.1 Tietoja rakennusurakasta

4.2 Kuvauksia peruskorjauksen ratkaisuksista

4.2.1 Sisätilat

4.2.2 Ulkoalueet ja veistospuisto

5. Peruskorjauksen kustannusarvio

5.1. Peruskorjauksen rahoitussuunnitelma

6. Hankkeen nykyvaihe ja etenemisaikataulu

1. Viljo Revell ja Villa Didrichsen – kodista museoksi

Viljo Revell kehitti arkkitehtuurikäsitystään funktionalismista kohti puhdaslinjaista modernismia ja nousi sen edustajana *maailmanluokan arkkitehdiksi*. Revellin työskentelylle oli leimallista ennakkoluulottomuus, ajankohtaisuus ja optimismi.

Intohimoisiksi taiteenharrastajiksi ja keräilijöiksi tiedetyt *Gunnar ja Marie-Louise Didrichsen (1903-1992 / 1913-1988)* antoivat Revellille Kuusisaaren kotinsa suunnittelutyön. Vuorovaikutus ylitti tehtävänannon rajat: Didrichsenien ajatukset huomioitiin suunnittelutyössä ja Revell mm. esitteli heidät Henry ja Irina Moorelle 1960-luvun alussa. Ystävyys johti merkittävän veistoskokoelman syntyyn, ja veistokset ”täydellistävät” rakennuksen arkkitehtuurin, kuten Revell sanoi.

Didrichsenien tausta on kansainvälisessä liike-elämässä. *Taidemuseon synty on tarkasteltavissa liikemaailman, yhteiskuntavastuun ja kulttuurielämän synteessä*. Yksityisen ja julkisen yhdistäminen onnistui, rakennusta laajennettiin vuonna 1964 valmistuneella galleriasiiivellä ja taidekokoelma avattiin yleisölle 1965: kodin puolen verhot vedettiin eteen ja perheenjäsenet möivät näyttelyvieraille pääsylippuja.

Revell suunnitteli mielellään rakennuksia inhimillisessä mittakaavassa, ja Villa Didrichseniä pidetään yleisesti eräänä hänen onnistuneimmista yksityistaloistaan. Selkeät, pelkistetyt linjat ja horisontaalisuus asettuvat maastoon harmonisesti. Rakennuksen vaikutelma on rauhallinen – edustava mutta kodikas. Museon peruskorjauksen suunnittelun yhteydessä on myös arvioitu rakennuksen suhdetta Revellin tuotannossa ja yleisessä rakennetussa kulttuuriympäristössä. *Helsingin kaupungin museo lausui 31.5.2012: ”–Rakennuksen merkitystä korostaa se, että kohde on eräs suunnittelija Viljo Revellin päätöistä. Taidekeräilijän huvila -rakennustyyppi on myös eräitä harvoja rakennusaikansa toteutuksia Suomessa.”*

Didrichsenin taidemuseo on toiminut ammattimaisena, kokonaisvaltaisena museona vuodesta 1997 lähtien. Sen näyttelyt ovat saaneet suuren suosion, ja museo on vuoteen 2012 tultaessa vakiinnuttanut paikkansa *pääkaupunkiseudun viiden suosituimman taidemuseon joukossa*. Museon kävijämäärät ovat viime vuosina vaihdelleet 25 000-40 000 kävijän välillä.

Vuosikymmenien mittaan Revellin suunnittelema rakennus on osoittanut monimuotoisuutensa. Kiinteistössä ja ulkoalueilla on järjestetty niin häitä kuin yritysjuhlia, lehdistötilaisuuksia, lanseerauksia, mainoskuvauksia, huutokauppoja ja haastatteluohjelmia, konsertteja, seminaareja, muotikuvauksia – rakennuksessa on kuvattu tv-sarjojakin.

2. Museotyö ja taidekokoelma

Säätiön hallinnoima museo toteuttaa taidelainoilla ja kokoelmallaan *korkealaatuisia kansainvälisen ja kotimaisen taiteen vaihtuvia taide- ja kulttuurihistoriallisia näyttelyitä*. Perheen kokoelmatyötä on jatkettu ammattimaisesti hoidettuna taidekokoelmana, joka nykyisellään käsittää tuhatkunta luettelunumeroa. Sen painopisteet ovat:

Suomalainen 1800–1900-lukujen vaihteen taide

Suomalainen modernismi

Kansainvälinen modernismi

Kansainvälinen ja suomalainen kuvanveistotaide

Esikolumbiaaninen kokoelma

Itämainen kokoelma

Arkkitehti Viljo Revellin suunnittelema modernistinen asuinrakennus arkistomateriaaleineen

Kokoelma on keskeisiltä osiltaan varastoitu museorakennukseen.

3. Sijainti vaikutusalueella – Kuusisaari ympäristöineen

Rauhallinen sijainti merenrannalla kantakaupungin ulkopuolella ja hyvät liikenneyhteydet niin Kantakaupungista kuin Espoostakin ovat museon suosion osatekijöitä.

Laajalahden–Tarvonsalmen rannat ovat kulttuurimaisemaltaan vaihtelevia: Kuusisaaren, Lehtisaaren ja Kaskisaaren asuinalueet ovat vain reilun kivenheiton päässä Otaniemen teekkarikampuksesta, jonka rakennusten suunnittelijoihin lukeutuvat mm. Alvar Aalto ja Reima Pietilä. Alueen vanhemman rakennuskannan helmiä ovat jugendhuvila Villa Elfvik ja Akseli Gallen-Kallelan Tarvaspään ateljeetalo. Kalastajatorppa ja Munkkiniemen ranta edustavat kaupunkimaisuutta monimuotoisella alueella.

Kuusisaaren-Lehtisaaren infrastruktuuri on niukka, ja alue esiintyy vieraille suljettuna, yksityisyyttään varjelevana lähetystö- ja asuinalueena. Lehtisaarella on päiväkotia, koulu, kappeli ja pizzeria, lähimmät elintarvikemyymälät ovat Otaniemessä, Tapiolassa ja Munkkiniemessä. Yleisölle avoimia nähtävyyksiä tarjoaa Didrichsenin taidemuseon lisäksi Signe ja Ane Gyllenbergin säätiön ylläpitämä Villa Gyllenberg – taidemuseot ovat alueen profiilille suuresti merkityksellisiä.

Alueen voimassa oleva asemakaava on vuodelta 2002: Kuusisaari on osoitettuna pientalovaltaisen asumisen alueeksi. Aluetta kehitetään asumisen, virkistys-, kaupan, ja julkisten palvelujen käyttöön sekä ympäristöhaittoja aiheuttamattomaan toimitilakäyttöön ja alueelle tarpeellisen yhdyskuntateknisen huollon ja liikenteen käyttöön. Kaava ei mainitse Didrichsenin museorakennuksen rakennustaiteellista arvoa ja on tältä osin vanhentunut. Korjaustyön valmistelussa tilanteeseen on puututtu peruskorjauksen suunnittelutiimin yhteydenotolla museoviranomaiseen, jota arvottavan lausuntonsa lisäksi on antanut suunnitteluapua.

4. Peruskorjaus 2013–2014

Museokiinteistö ja näyttelytekniikka vaativat jatkuvaa ylläpitoa ja huoltoa vastatakseen näyttelyvieraiden ja taideteosten tarpeisiin. *Käsillä oleva peruskorjaus on ensimmäinen laaja museorakennusta koskeva kunnostusvaihe. Puolivuosittaisen rakennuksen talotekniikka on tullut tiensä päähän; laajamittainen, hyvän rakentamistavan mukainen korjausratkaisu on ajankohtainen. Didrichsenin taidemuseo suljetaan keväällä 2013 yli vuoden kestäväksi korjaustyön ajaksi.*

Korjauksen tavoite on modernisoida rakennus museaalisen korrektisti.

Talotekniikka uusitaan ja museotekniset järjestelmät – kosteusolosuhteet, turvajärjestelmät, näyttelytekniikka – päivitetään tasolle, joka mahdollistaa kansainvälisesti korkealuokkaisen

näyttelytoiminnan myös tulevaisuudessa. Arvokas kiinteä sisustus säilytetään ja kunnostetaan. Kokoelmalle luodaan asianmukaiset säilytystilat. Ulkoalueita muokataan koko tonttia hyödyntäväksi veistospuistoksi.

Saavutettavuuden ratkaisujen kautta mahdollisimman laajapohjainen museoyleisö voi nauttia elämyksellisesti Didrichsenin taidemuseon koko näyttelytoiminnasta. Helppo ja esteetön tiedon hankkiminen, yksilöllisyyden huomioiminen, liikkuminen, näkeminen, kuuleminen, viestintä ja vuorovaikutus ovat saavutettavuuden perustekijöitä.

Didrichsenin taidemuseon modernisointityön ohjenuoraksi on ollut luontevaa ottaa alkuperäinen ilme ja tunnelma. Suunnittelussa on *pyritty suurimpaan mahdolliseen hienovaraisuuteen, jotta rakennuksen ilme säilyisi yhdistyen uusittuun tekniikkaan ja museospesifiisiin ratkaisuihin*. Tukea urakkasuunnitteluun on haettu laajalla konsultoinnilla suomalaisessa museokentässä.

Syksyllä 2014 museo avataan uuden näyttelyn myötä taas yleisölle.

4.1 Tietoja rakennusurakasta

Rakennuskohde on Didrichsenin taidemuseo, Kuusilahdenkuja 1, 00340 Helsinki.

Rakennuskohde käsittää Didrichsenin taidemuseon peruskorjauksen ja laajennuksen. Olemassa olevan rakennuksen likimääräiset laajuudet ovat: 850 m^2 , 970 brm^2 ja 3.000 rm^3 . Laajennuksen vastaavat laajuudet ovat 50 m^2 , 80 brm^2 ja 250 rm^3 . Lisäksi laajennuksena toteutetaan n. 50 m^2 maanalaisia tekniikkakäytäviä.

Rakennuttaja on Marie-Louise ja Gunnar Didrichsenin taidesäätiö. Rakennuttajan edustajana toimii museonjohtaja Peter Didrichsen.

Rakennuttamistehtäviä hoitaa Haahtela-rakennuttaminen Oy / Risto Partanen, Bulevardi 16 B, 00120 Helsinki.

Urakkamuotona on jaettu urakka, jossa rakennusteknisten töiden urakoitsija toimii pääurakoitsijana. Urakat suoritetaan pääurakoitsijalle alistettuina sivu-urakoina RT 80271 alistamissopimuksen mukaisesti. Urakoitsijalla ei ilman päteviä perusteita ole oikeutta kieltäytyä urakkasopimuksen alistamisesta.

Urakan laajuus – pääurakkaan sisältyvät esim. rakennustekniset työt suunnitelmien mukaisesti, työmaapalveluista vastaavan urakoitsijan velvoitteet ja pääurakoitsijan velvoitteet mukaan lukien työmaan johtovelvollisuudet sekä päätoteuttajan velvoitteet.

Sivu-urakat ovat putkiurakka, ilmanvaihtourakka, sähköurakka ja säätö- ja valvontalaitetyöt käsittävä rakennusautomaatiourakka.

Tilaajan hankinnat ja erillisurakat ovat kiintokalusteurakka ja turvajärjestelmäurakka.

Maksuperuste – Urakat suoritetaan kokonaishintaurakoina ilman indeksi- ja valuuttasidonnaisuutta.

4.2 Kuvauksia peruskorjauksen ratkaisuista

4.2.1 Sisätilat

Nykyinen kassapiste ja kolme porrasta poistetaan – seinäpinta vapautuu taiteen esittämiseen ja liikkuminen loivaa luiskaa pitkin helpottuu.

Entinen talonmiehen asunto liitetään museoon. Ahdas sisääntulotilanne helpottuu. Uusiin tiloihin sijoittuvat kassa- ja palvelupiste, museokauppa ja naulakkotila. Käynti museoon tapahtuu parhaimmin näiden tilojen kautta: parkettisalin näyttelytilaan avataan uusi aukko ja naulakkotiloista pääsee hissillä alakerran elokuvahuoneeseen ja esikolumbiaanis-itämaiseen kokoelmaan. Tilasta on myös kulku ulkopatiolle, jossa voi nauttia kahvikupista merinäköalan ääressä.

Kun palvelupiste siirtyy uuteen tilaan, muuntuu käytävä yhtenäiseksi galleriatilaksi. Luiska korvaa portaat ja helpottaa ratkaisevasti liikkumista museossa. Automaattiset liukuovet ovat huomaamaton tapa säädellä ilmaolosuhdevyöhykkeitä ja parantaa museoturvallisuutta.

Alakerran huoneita yhdistetään ja muutetaan moderniksi kokoustilaksi – suuri puute museon tilaohjelmassa korjaantuu. Tila on suunniteltu myös pedagogisen ohjelman –lasten opastukset, työpajat, interaktiot ja oheismateriaalit – työpajatoimintaan. Sieltä on suora käynti ulos rannan puolelle.

4.2.2 Ulkoalueet ja veistospuisto

Revellin arkkitehtuuriajattelussa korostui luonnon ja arkkitehtuurin vahva moderni yhteys. Rationaalista arkkitehtuuria pehmentää rinnastus vapaaseen luontoon. Revellin ajatusten hengessä museon ulkoalueet kunnostetaan peruskorjauksen yhteydessä.

Didrichsenin taidemuseon ulkoalueilla on esitelty modernia ja nykykuvanveistoa museon alkuvaiheista lähtien. Julkisena veistospuistona se on pääkaupunkiseudulla harvinaisuus. Rakennuksen molemmille puolille luodaan kulku ranta-kaistaleelle. Veistospuistoa laajennetaan, ja jatkossa museon on mahdollista esitellä ulkoveistoskokoelmaansa monipuolisemmin. Tavoitteena on katsoa taidemuseokokonaisuutta uusista näkökulmista ja luoda puhuttelevia katselutilanteita veistoksiin sekä tuoda elämyksellisesti esiin luonnon, taiteen ja yksilön suhde.

Tontin puustoa hoidetaan, aluskasvillisuutta raivataan. Istutuksia toteutetaan vähäeleisesti.

Pysäköintialueen autopaikkojen määrää kasvatetaan. Sen tuntumaan rakennetaan varastorakennus, jonka suojiin jäteastiat siirtyvät. Polkupyörien pysäköinti tulee pysäköintialueen yhteyteen.

Rakennuksen rannan puolen mahdollisuuksia halutaan hyödyntää tulevaisuudessa monipuolisesti: vaikeakulkuisen kaistaleen saavutettavuus paranee, kun nykyinen portaikko uudistetaan leveämmäksi ja loivemmaksi ja sen viereen rakennetaan henkilönostin. Alakertaan toteutettavasta kokous- ja työpajatilasta on suora yhteys penkereelle, jonka terassinomaisuutta näiltä osin kehitetään.

Kulkuväylät lujitetaan ja valaistaan. Uusi portaikko mahdollistaa kulun rantaan rakennuksen takapuolelta.

Museolle voi saapua myös meritse. Ranta ruopataan ja laituri uusitaan vierasveneille ja vesibussiliikenteelle soveliaaksi.

5. Peruskorjauksen kustannusarvio

JOHTO JA SUUNNITTELU

- Suunnittelu	220 000 €
- Johto	130 000 €
- Rakentaminen	470 000 €
- Työmaa	128 000 €

RAKENTAMINEN

- Alue	345 000 €
- Talo	393 000 €
- Tila	371 000 €

TEKNIikka

- Putki	239 000 €
- Ilmanvaihto	160 000 €
- Sähkö	500 000 €
- Tietotekniikka	145 000 €
- Laitteet	50 000 €

KIINTEISTÖ

- Maa-alueet	60 000 €
--------------	----------

SISUSTUS

- Tilavarustus	100 000 €
----------------	-----------

HANKEVARAUKSET

- Muut varaukset	<u>531 000 €</u>
Yhteensä	3 841 000 €
ALV	<u>883 000 €</u>

HANKE YHTEENSÄ 4 725 000 €

5.1. Rahoitussuunnitelma

Rahoitussuunnitelma pitää sisällään kolmikantaratkaisun, jonka mukaan valtio, kaupunki ja säätiö kukin vastaavat kolmasosasta kustannuksia.

Omat varat	200 000
Lainat	585 000
Valtionavustukset	1 300 000
Helsingin kaupunki	1 300 000
Muut	<u>450 000</u>
Yhteensä	3 835 000

Omat varat pitävät sisällään säätiön omaisuuden (osakesalkun) tuottoja. Lainaa nostetaan Handelsbankenista 585 000 € edullisella korolla ja lainaa lyhennetään sitä mukaa kun tukia saadaan säätiöiltä ja yksityisiltä yrityksiltä. Tähän mennessä on jo saatu 450 000 Transmeri Oy Ab:lta, Sultrade Oy

Ab:lta ja Banmark Oy Ab:lta (kultakin yritykseltä 150 000 €). Neuvottelut lisärahoituksen saamiseksi elinkeinoelämältä on aloitettu ja se jatkuu koko projektin ajan.

6. Hankkeen nykyvaihe ja etenemisaikataulu

Vuonna 2010 museolle tehtiin kunto- ja korjaustarvetutkimus, *jolloin todettiin peruskorjauksen tarve*. Vuonna 2011 tehtiin hankesuunnitelma, jonka tekemiseen osallistuivat museon henkilökunnan lisäksi AADI arkkitehti- ja insinööritoimisto (Tuula Revell) sekä Rakennuttajapalvelu Arto Palo Oy (Arto Palo).

Välttämättömäksi todetun *korjaustyön suunnittelu aloitettiin vuoden 2011 syksyllä* rakennuttamistehtävistä vastaavan Haahtela-rakennuttaminen Oy:n (Risto Partanen) ja hankkeen pääsuunnittelusta vastaavan Kari Leppänen Arkkitehdit Oy:n (Kari Leppänen) johdolla. Suunnittelukokouksiin on lisäksi osallistunut museon henkilökunta, rakennesuunnittelija IdeaStructura Oy, LVI-suunnittelija Insinööritoimisto Trilogon Oy, sähkösuunnittelija Insinööritoimisto Stacon Oy. Suunnittelu on edistynyt urakkalaskentavaiheeseen.

Helsingin kaupungin rakennusvalvontavirasto on myöntänyt hankkeelle rakennusluvan (tunnus 30-1572-12-B) 28.6.2012.

Museon ajankohtainen näyttely Maya III – Life, Death, Time sulkeutuu 28.4.2012, minkä jälkeen urakkatyö voi alkaa. Peruskorjauksen aikana museon toiminta tapahtuu Transmeri Oy Ab:n tiloista käsin; henkilökunta hoitaa museon juoksevia asioita ja työstää tulevia näyttelyitä – ennen muuta korkeatasoista, kansainvälistä kuvataidenäyttelyä syksyille 2014, jolloin museo avataan yleisölle uusitusasussaan.